

Ανοιχτοί Ορίζοντες - Αρχαία Ελληνικά Ταξίδια και Συνδέσεις

Γράφει ο Δρ Στθ Β Μπακάλης, Οικονομολόγος

Αποκλειστικά, στο Μουσείο της Μελβούρνης εκτίθενται μερικά από τα πιο σημαντικά αντικείμενα από το διάσημο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, που είναι γνωστά ως Open Horizons - Ancient Greek Journeys and Connections και αφηγούνται την ιστορία των ιδεών, των επιρροών και των συνδέσεων που σχηματίζουν και χτίζουν κοινότητες. Σκοπός της έκθεσης είναι να ταξιδέψει τους επισκέπτες στην Αρχαία Ελλάδα, εξερευνώντας «πώς το εμπόριο ιδεών και αγαθών επηρέασε τον ελληνικό πολιτισμό και με τη σειρά του τον αρχαίο κόσμο».

Είναι σημαντικό εμείς ως Έλληνοαυστραλοί να συνεισφέρουμε μέσω των κοινοτήτων μας στη μετάδοση αυτών των ιδεών στην επικρατούσα αυστραλιανή κοινωνία, ειδικά καθώς ζούμε σε έναν κόσμο που αντιμετωπίζει προκλήσεις των οποίων το εύρος και το μέγεθος είναι συγκλονιστικό για τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο οι οποίες βρίσκονται σε αχαρτογράφητη ύδατα, συμπεριλαμβανομένης και της πρόσφατα εκλεγμένης ομοσπονδιακής κυβέρνησής μας. Στο επίκεντρο της αναγέννησης, βρίσκεται το εμπόριο ιδεών και αγαθών όπως αναδύθηκε κατά μήκος του αρχαίου Δρόμου του Μεταξιού, μιας εμπορικής οδού που συγκέντρωσε μια αλληλεπίδραση των θαυμασίων πολιτισμών της Κίνας, της Ινδίας, της Περσίας, της Αραβίας, της Ελλάδας και της Ρώμης. Όταν κάποιος περιηγηθεί στις οικονομικές αρχές των φιλοσόφων που παρείχαν αυτά τα θεμέλια, θα διαπιστώσει ότι ο Πλάτωνας προσδιορίζει ότι ο καταμερισμός της εργασίας είναι ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους των συνδεδεμένων κοινοτήτων, αλλά και ένα από τα θεμέλια της επιστημονικής ανάλυσης της κοινωνίας, η οποία επιθυμεί να μεγιστοποιήσει την ευημερία της, με το να είναι μια ανοιχτή κοινωνία. Ο Πλάτωνας υποστήριξε ότι οι πολίτες πρέπει να συνεργάζονται όχι μόνο μεταξύ τους μέσω της εξειδίκευσης και της ανταλλαγής, αλλά και πέραν αυτών, με ανθρώπους από άλλες πόλεις. Έτσι, τάχθηκε υπέρ του ελεύθερου εμπορίου υποστηρίζοντας ότι για να πάρει κανείς εμπορεύματα (που ήταν σε έλλειψη στην πόλη) από άλλους, πρέπει να τους πληρώσει με εμπορεύματα που

Στο επίκεντρο της αναγέννησης, βρίσκεται το εμπόριο ιδεών και αγαθών όπως αναδύθηκε κατά μήκος του αρχαίου Δρόμου του Μεταξιού, μιας εμπορικής οδού που συγκέντρωσε μια αλληλεπίδραση των θαυμασίων πολιτισμών της Κίνας, της Ινδίας, της Περσίας, της Αραβίας, της Ελλάδας και της Ρώμης

είναι σε έλλειψη σε εκείνο τον τόπο, και ως εκ τούτου ήταν απαραίτητο οι πολίτες της πόλης να παράγουν περισσότερα, πάνω από τις δικές τους ανάγκες. Η συνεισφορά του σε αυτόν τον τομέα ήταν σε μεγάλο βαθμό αξεπέραστη μέχρι τον 18ο αιώνα (Sun, Guang-Zhen. 1916; Hülsmann, JG, 28/02/2007).

Παράλληλα, ο Πλάτωνας υποστηρίζει ότι στη Δημοκρατία, ο πλούτος είναι σημαντικός για τα άτομα και τις κοινωνίες, επειδή δίνει στους ανθρώπους την ελευθερία να επιλέξουν να ζήσουν μια «δίκαιη» ζωή καθώς διευκολύνει υψηλότερα επίπεδα ευημερίας και ευτυχίας, αλλά δεν το εγγυάται στο βαθμό που ο εθισμός ή η ακατάλληλη προσκόλληση στον πλούτο θα προκαλούσε παρακμιακή και αδρανή συμπεριφορά που θα οδηγούσε στην απουσία αίσθησης ηθικής. Είναι δίκαιο να συμπεράνουμε ότι ο Πλάτωνας θεωρούσε την μετριοπάθεια σαν τον κεντρικό άξονα στην σκέψη του, μαζί με την σύνεση να ζεις αρμονικά, παραμένοντας παράλληλα οικονομικά εύρωστος.

Ο μαθητής του Πλάτωνα, ο Αριστοτέλης, είδε την ευτυχία να συνίσταται στην επίτευξη, κατά τη διάρκεια μιας ολόκληρης ζωής, όλων των αγαθών - υγείας, πλούτου, γνώσης, φίλων κ.λπ. - που στοχεύουν στην τελειοποίηση της ανθρώπινης φύσης και στον εμπλουτισμό της ανθρώπινης ζωής. Αυτό φαίνεται να έρχεται σε αντίθεση με τον ορισμό μας για την ευτυχία στα σύγχρονα οικονομικά, ο οποίος είναι κυρίως υλιστικός στη φύση του, ειδικά στα δυτικά έθνη, και καθορίζει τις περισσότερες αποφάσεις για τη λήψη οικονομικής πολιτικής. Με τη σειρά του, ο Μέγας Αλέξανδρος επηρεάστηκε επίσης πολύ από τις διδασκαλίες του Πλάτωνα και του δασκάλου του Αριστοτέλη, τόσο που ο Δρόμος του Μεταξιού στην αρχαιότητα έγινε ένας από τους ισχυρότερους πολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Στην αρχαιότητα, πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν σε νέες ελληνιστικές πόλεις που ιδρύθηκαν από και μετά τον Μέγα Αλέξανδρο. Η δύναμη αυτών των πόλεων βασιζόταν στην ικανότητά τους να συνδέονται περισσότερο με την γλώσσα, τον πολιτισμό και την ιστορία παρά με τον νόμο ή την ιεραρχική σχέση (Burn, 1948 και Plutarch, Life of Alexander and Arrian, Book II) και στην Homonoia, την επιδίωξη δηλαδή συμφωνημέ-

νης τάξης και ενότητας. Αυτή ήταν η αυξανόμενη ενασχόληση μεταξύ των Ελλήνων για αρκετό καιρό, σύμφωνα και με τη δήλωση του Ξενοφώντα ότι η Ομόνοια ήταν η μεγαλύτερη αρετή μέσα σε μια Πόλη. Είναι γνωστό ότι ώθησε τον Ισοκράτη να χρησιμοποιήσει τη λέξη για να παροτρύνει τον Φίλιππο της Μακεδονίας να ενώσει τους Έλληνες εναντίον της «Βάρβαροι» (De Mauriac, 1949). Ο Αλέξανδρος, ο γιος του Φιλίππου, καθολικοποίησε την έννοια της λέξης Homonoia.

Για το σκοπό αυτό, ο Αλέξανδρος επίσης ενημερωνόταν συνεχώς από τους επιστήμονες που τον ακολουθούσαν για όλες τις εθνογραφικές, γεωγραφικές, ζωολογικές και βοτανικές συνθήκες που συναντούσαν κατά την αποστολή στην Ανατολή. Η ευφυΐα του να καταλάβει ότι η οικονομία μπορούσε να λειτουργήσει ως το όχημα ενιαίας οικονομικής δύναμης φαίνεται από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του να διαχειριστεί τα θέματα αυτά της νέας αυτοκρατορίας. Έτσι η ξεχωριστή αντιμετώπιση της φορολογίας και των οικονομικών πόρων και χρηματοδοτήσεων στα πολύπλοκα και πολυέξοδα οικονομικά της αυτοκρατορίας είναι «μια απολύτως πρωτότυπη ιδέα του Μεγάλου Αλεξάνδρου». Wilcken, 1967). Έκανε περαιτέρω προσπάθειες για να τυποποιήσει την οικονομία της αυτοκρατορίας επιφυλάσσοντας για τον εαυτό του το δικαίωμα της κοπής ενιαίου νομίσματος, τόσο σε χρυσό όσο και σε ασήμι. Παράλληλα διεθνοποίησε το εμπόριο, γιατί πίστευε ότι το εμπόριο ενώνει τους ανθρώπους και τι θα διευκόλυνε περισσότερο από την χρήση ενός κοινού νομίσματος, που έτσι έγινε το μέσο εμπορικής ανταλλαγής μεταξύ εθνών και ιδιωτών. Αυτές οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις, μαζί με την ανάπτυξη των δικτύων συνεργασίας με οικογενειακή συγγένεια, οδήγησαν σε κραταιό και ασφαλές ενδο-αυτοκρατορικό εμπόριο, αποτέλεσαν τη βάση της ευμάρειας της ελληνιστικής περιόδου και υλοποίησαν την επιδίωξη του Αλεξάνδρου να καθιερώσει την έννοια της λέξης Homonoia.

Αυτά είναι μερικά από τα βασικά μηνύματα που πρέπει να περάσουν (μεταξύ άλλων) από την έκθεση που πραγματοποιείται αυτή τη στιγμή στη Μελβούρνη, η οποία τυγχάνει να είναι και η πρωτεύουσα της ελληνικής διασποράς.